

بررسی ملاحظات زیست محیطی و ایمنی دخیل در مکان یابی مراکز صنعتی

شاهین متین¹

1- عضو هیات علمی پژوهشکده سوانح طبیعی، shaahin_matin@yahoo.com

چکیده

بی توجهی به ملاحظات زیست محیطی در مکان یابی و ساخت مراکز صنعتی یکی از مشکلات جدی پیش روی جوامع است که در درازمدت نه تنها به توسعه و پیشرفت منجر نمی شود، بلکه موجبات تغییرات غیرقابل برگشت آب و هوایی و اقلیمی، افزایش شمار و شدت بلایای طبیعی، تغییر مسیر طبیعی حیات و ویرانی جوامع شهری و روستایی می گردد. این درحالیست که مکان یابی، طراحی، ساخت و توسعه حساب شده و منطبق با معیارهای محیط زیستی، هم سود و ثروت بیشتر و پایداری را برای مالکان و سرمایه گذاران مراکز صنعتی به همراه خواهد آورد و هم به حفظ و توسعه معیشت، اقتصاد و سلامت جوامع شهری و روستایی پیرامون مراکز صنعتی منجر خواهد شد. در مقاله حاضر ملاحظات زیست محیطی و ایمنی مطرح در زمینه مکان یابی تاسیسات صنعتی، بررسی و معرفی شده اند. این ملاحظات به روش مطالعه کتابخانه ای و با بررسی مطالعات، پژوهش ها و معیارهای موجود و همچنین تجربیات کشورهای توسعه یافته در این زمینه جمع آوری شده اند که پس از تحلیل، در این مقاله به اختصار ارائه شده اند. امید است سرمایه گذارانی که به دنبال مکان یابی و ساخت مراکز صنعتی هستند، با گنجاندن این ملاحظات و معیارها، به سود با ریسک کمتر و پایداری دست یابند و هم زیستی سالم و پویایی با محیط زیست و ساکنین جوامع شهری و روستایی مناطق اطراف داشته باشند و به تولید پایدار دستیابند.

واژه های کلیدی: مکان یابی، ملاحظات زیست محیطی، معیارهای ایمنی و محیط زیست، ساخت، مراکز صنعتی

1- مقدمه

همه ساله عدم رعایت ملاحظات ایمنی و زیست محیطی در مکان یابی، طراحی و ساخت و توسعه مراکز صنعتی در کشورهای در حال توسعه، آسیب های جدی و بعضاً جبران ناپذیری را به جوامع شهری و روستایی مجاور این مراکز تحمیل می نماید. تاسیسات صنعتی که برای طراحی و ساخت آن ها، مکان یابی اصولی و مبتنی با معیارهای زیست محیطی و توسعه پایدار صورت نگرفته و یا در احداث آن ها، انگیزه منافع کوتاه مدت ذی نفعان بر منافع همگانی بلندمدت ترجیح داده شده، علاوه بر انتشار تدریجی انواع آلاینده و به تبع آن آلودگی هوا، آب و خاک، در زمان وقوع سوانح طبیعی و انسان ساخت، آسیب های جدی و گاه جبران ناپذیری را به محیط زیست و جوامع شهری و روستایی پیرامون خود وارد می کنند. در حال حاضر حتی در بسیاری از کشورهای در حال توسعه نیز متغیرهایی نظیر تغییرات سریع آب و هوایی جهانی، افزایش شمار و شدت وقوع سوانح طبیعی و همچنین توسعه سریع و غیراصولی شهرها، در مکان یابی مراکز صنعتی مطرح و مد نظر هستند. اما در برخی از کشورهایی که به طور اسمی در زمره کشورهای در حال توسعه قرار دارند و متأسفانه با نگرشی واقع گرایانه به نظر می رسد ایران هم یکی از آن ها باشد، نه تنها متغیرها و ملاحظات جدید فوق الذکر، جایی در تصمیم سازی مسئولین ندارد که حتی ملاحظات پایه و قدیمی ایمنی زیست محیطی هم به خاطر سود و منافع کوتاه مدت و به بهانه ها و طرق مختلف، نادیده گرفته می شوند و این امر به خروج این کشورها از مسیر رشد و توسعه و قرار گرفتن آن ها در مسیر فقر پایدار منجر می شود.